

BESLUT

Avdelningen för ekonomisk statistik och analys
Ylva Andrist Rangel
010-479 68 56

Klimat- och näringslivsdepartementet
Naturmiljöenheten
Att.: Kansliråd Åsa Wisén
103 33 Stockholm

Remissvar från SCB angående:

EU-kommissionens förslag till direktiv om övervakning av jordhälsa och resiliens

1 Sammanfattning

Införandet av direktivet om övervakning av jordhälsa och resiliens ("markdirektivet") i Sverige bedöms leda till ett behov av ökad samordning mellan myndigheter och andra aktörer. SCB producerar statistik över markanvändning, men SCB:s nytta av LUCAS-data för statistikproduktion om marktäcke och markanvändning har hittills varit begränsad. SCB framhåller att frågor gällande skydd av uppgifter är viktiga att bevaka, då koordinatsatta resultat från markkartering omfattas av statistiksekretess. SCB understryker vikten av tillgång till, och kvaliteten på, relevanta data, framför allt satellitdata, för uppföljning av de föreslagna indikatorerna gällande markexploatering och hårdgörande av mark. Uppföljningen av direktivet måste baseras på data som är harmoniserade över den europeiska kontinenten men som samtidigt hanterar skiftande geografiska förutsättningar och skalor i markanvändningen. Slutligen anser SCB att kriteriet för antal provpunkter per land bör ses över.

2 Allmänna synpunkter

SCB:s yttrande begränsas till synpunkter som rör myndighetens verksamhet i egenskap av statistikproducent och nationell statistikbyrå (NSI).

2.1 Provtagning och övervakning av mark

SCB:s nuvarande roll i provtagning av mark är begränsad till att bistå med urval av provpunkter på åkermark inom Mark- och grödoinventeringen samt att informera jordbruksföretagen och skicka jordprovsresultaten till dem. Detta görs på uppdrag av Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) inom ramen för den nationella miljöövervakningen.

SCB genomförde under 2011 en utökad urvalsdragning av provplatser för jordprovtagning på uppdrag av Jordbruksverket, Växt- och miljöavdelningen. De jordprover som samlades in analyserades med avseende på jordart och fosforinnehåll. Urvalet bestod av 13 000 koordinatpunkter fördelade över landets åkermark, undantaget de fyra nordligaste länen.

SCB deltar i Eurostats "Working group for land cover and land use statistics", där också huvuddelen av övriga EU-medlemsländer samt kandidatländer och EFTA-länder deltar. Möten inom gruppen har senast hållits 2021 och 2022, och nästa möte är planerat till december 2023. Innan dess hölls mötena mer sällan än årligen. Utöver att LUCAS (Land Use/Cover Area frame Survey) idag utgör både klassifikationssystem och en provytebaserad undersökning på europeisk nivå för markanvändning och marktäckedata, ingår ytterligare provytebaserade undersökningar i LUCAS, bland annat av jord- och landskapsföreteelser.

SCB framhåller att frågor gällande skydd av uppgifter är viktiga att bevaka, då koordinatsatta resultat från markkartering omfattas av statistiksekretess. Detta är relevant i hela datahanteringsprocessen, från provtagning fram till ett eventuellt tillgängliggörande av uppgifter via öppna databaser, där det senare ingår som en del i förslaget för ett nytt markdirektiv.

2.2 LUCAS-data kontra nationella data och behov

SCB producerar statistik över markanvändning, men SCB:s nytta av LUCAS-data för statistikproduktion om marktäcke och markanvändning har hittills varit begränsad. SCB har hittills heller inte haft användning av LUCAS-data avseende jord- och landskapsföreteelser.

SCB konstaterar följande angående LUCAS-data för marktäcke och markanvändning:

- LUCAS-data över *markanvändning* är i huvudsak på för grov nivå jämfört med nationella data. Nationella data, särskilt geodata och andra data från Lantmäteriet, till exempel registeruppgifter från Fastighetstaxeringsregistret, samt Jordbruksverkets register över arealbaserade stöd (IAKS) med årliga uppgifter om grödor på jordbruksmarken, och SLU Riksskogstaxerings stickprovsundersökning av skogsmark, är mycket mer detaljerade.
- De uppgifter om *marktäcke* som SCB idag främst använder hämtas från Nationella Marktäckedata (se vidare avsnitt 2.3 nedan).

- SCB har förvisso ett behov av mer detaljerade uppgifter om *markanvändning* (till exempel för SCB:s undersökning Markanvändningen i Sverige), då tillgängliga data om markanvändning idag är fragmenterade och fördelade på flera olika geodata- och statistikproducenter. En enhetlig ”markanvändningskarta” (motsvarande Nationella Marktäckedata) saknas. Såvitt SCB kan bedöma kommer uppbyggnaden i Sverige av en domän för geodata och fastighetsinformation, med krav på standardisering och ”en uppgift en gång”, väsentligt förbättra tillgången på heltäckande och kvalitetssäkrade data om markanvändning från nationella datakällor, som fortsatt kommer att vara mer detaljerade än LUCAS-data för marktäcke och markanvändning.
- Naturvårdsverket har till SCB uttryckt intresse för LUCAS i fråga om *land monitoring*, till exempel vad gäller uppgifter om jord och biodiversitet, och att harmonisera data från Sverige med LUCAS-data. SCB har efter senaste mötet i ”Working group for land cover and land use statistics” förmedlat frågor och svar mellan Naturvårdsverket och arbetsgruppen.

SCB har för avsikt att fortsatt följa utvecklingen av LUCAS genom deltagande i arbetsgruppen ”Working group for land cover and land use statistics”. Som nationell kontaktpunkt för Sverige i LUCAS, kan SCB även fortsättningsvis bistå andra myndigheter med information samt förmedling av svenska synpunkter gällande utvecklingen av LUCAS; behovet av detta nationella informationsutbyte kan tänkas bli större om LUCAS utökas ytterligare.

2.3 Mätning och uppföljning av markexploatering och hårdgörande av mark

Mätning och uppföljning av indikatorer för markexploatering och hårdgörande av mark (Land take and soil sealing indicators), kommer som kommissionen påpekar kräva att medlemsländerna har tillgång till satellitdatabaserade uppgifter av hög kvalitet. Indikatorer för *land take* och *soil sealing* som ska mätas och rapporteras på årlig basis, enligt artikel 8 och Annex I, är:

- *Total artificial land* (km² and % of Member State surface).
- *Land take, Reverse land take, Net land take* (average per year– in km² and % of Member State surface).
- *Soil sealing* (total km² and % of Member State surface).

I *explanatory memorandum* samt i artikel 6 framgår att kommissionen och Europeiska miljöbyrån (EEA) ska tillhandahålla *existing space-*

based data and products inom ramen för Copernicusprogrammet för att stödja medlemsländerna i sin uppföljning.

Det är otydligt om kommissionen anser att uppföljning ska kunna ske baserat på de befintliga Copernicusprodukterna eller om man avser att utveckla nya/förbättra befintliga. SCB (liksom flera andra nationella myndigheter) har länge varit tveksamt till kvaliteten i de pan-europeiska satellitdatabaserade Copernicusprodukterna, eftersom produktionen måste göras på ett helt enhetligt sätt över hela kontinenten med begränsat stöd från nationella kompletterande data. Detta är ett av skälen till att flera nationella myndigheter (inklusive SCB) under ledning av Naturvårdsverket redan 2012 gick samman i ett konsortium för att utveckla en nationell marktäckedataprodukt. Under 2019 publicerades en första version av Nationella Marktäckedata. För tillfället pågår produktion av en ajourhållen version. En långsiktig och förutsägbar finansiering av Nationella Marktäckedata saknas dock, vilket gör produktionen mycket oförutsägbar.

Varken Copernicus satellitdataderivat eller Nationella Marktäckedata produceras på årlig basis, och det är därför oklart hur kommissionen tänker sig att årlig rapportering av indikatorerna ska kunna ske. I direktivet framgår visserligen att kommissionen och EEA ska tillhandahålla data som stöd till medlemsländerna, dock inte att det är tvingande att använda just dessa datakällor i uppföljningen. Om inte avsikten från kommissionens sida är att öka frekvensen i produktionen av Copernicusprodukterna, så kvarstår användning av nationella datakällor, vilket för Sveriges del alltså saknas på årlig basis.

SCB vill därför understryka vikten av tillgång till, och kvaliteten på, relevanta data för uppföljning av de föreslagna indikatorerna. SCB har medverkat i beredning av andra närliggande rättsakter (EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur), där just kommissionens förslag om datakällor och metodik var problematiska i en nordisk kontext. Uppföljningen av direktivet måste baseras på data som är harmoniserade över den europeiska kontinenten men som samtidigt hanterar skiftande geografiska förutsättningar och skalor i markanvändningen.

3 Detaljsynpunkter

3.1 Kriterium för antal provpunkter per land

Vad gäller metod för bestämning av urvalsstorlek för antal provpunkter för markkarteringen, anges i Annex II till förslaget att antalet provpunkter i ett land ska vara tillräckligt stort för att ge

maximalt 5 procent i relativt medelfel (variationskoefficient) för skattningen av arealen med hälsosam mark på riksnivå. Att använda relativt medelfel som mått gör det svårt att bedöma behovet av antalet provpunkter, eftersom det relativa medelfelet kommer bero på andelarna hälsosam respektive ohälsosam mark som finns i ett land. Med andra ord, trots samma antal provpunkter, kan kriteriet med 5 procent i relativt medelfel nås enklare vid en hög andel hälsosam mark i landet än vid en låg andel. Förslagsvis borde kriteriet i stället bygga på absoluta medelfel i form av procentenheter för andelen av arealen med hälsosam mark.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Joakim Stymne i närvaro av biträdande generaldirektör Magnus Sjöström, chefsjurist Joachim Angermund, avdelningschef Elisabeth Hopkins, enhetschef Petra Nilsson och sektionschef Jörgen Brewitz, handläggare Linus Rispling samt Ylva Andrist Rangel, föredragande.

SCB, Statistiska centralbyrån

Joakim Stymne

Ylva Andrist Rangel

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat med Addo Sign säkra digitala signatur.
Undertecknarens identitet registreras fysiskt i det elektroniska PDF-dokumentet och visas nedan.
Alla tider anges i koordinerad universell tid (Coordinated Universal Time, UTC).

Undertecknare

 YLVA ANDRIST RANGEL TVceVb0fM9vIEP6bNrgkfw 2023-10-31 10:31:38Z	 JOAKIM STYMNE Generaldirektör, Statistiska centralbyrån Fw/5z8G700tTVz1/rxWzrQ 2023-10-31 15:26:43Z
---	--

Dokument i försändelsen

SCB_KN202303652_gd-beslut-remissyttrande_Markdirektiv_2023.pdf

Detta dokument

Dokumentet signeras digitalt med den säkra signeringstjänsten Addo Sign. Signaturbeviset i dokumentet säkras och valideras med det matematiska hashvärdet för originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. Alla kryptografiska signeringsbevis är inbäddade i PDF-dokumentet ifall de ska användas för validering i framtiden.

Hur man verifierar dokumentets äkthet

Dokumentet är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När dokumentet öppnas i Adobe Reader ser det ut att vara signerat genom Addo Sign signeringstjänst.